

1931--32-ben az NKP vezetői többször nyilvánosan kimondták, kinyomtatták:

"Mi vagyunk a holnap győztesei..."

TANÁROK, TANÁRJELÖLTEK NEHEZ FELADATOK ELŐTT..... 2

...totál-analizist akarok!

IKER-INTERJU..... 4

KÉPREGÉNY!

/Látható!/
✓

1984 SEP 2 8

gondolat- jel

A JATE BTK KISZ-SZERVEZETÉNEK KIADVÁNYA
1983 1

Jámbor, de szándék

Jó kis rutinvita volt. Javarészt rutinos hozzá-
szólók tették föl régi lemezeiket. Elsősorban
oktatók szerencsételtették a Jámbor szándék szer-
zőit. Ugy látszik, őket jobban érdekli a reform
ügye, mint a diákokat, akik 1--5 év múlva ugyis
itthagyják az egyetemet. /Ha csak a reform állá-
sát nézzük, ők a szerencsésebbek./

Há nem a guny nem kenyerem. Nem is alkalmazom
hát azokkal szemben, akik felszólamlottak a do-
kumentum hiányos ismeretében. Mi több, mentsé-
gükre szól: ritka az olyan vita fontos kérdések-
ről, mely a tények ismeretében folya, hol az
érvek és az ellenérvek súlyuk szerint mérettet-
nének a kiművelt közönség előtt. Sokkal inkább
jellemző a mindenki által így vagy úgy elismert
fikcióra való kacsingatás, elmulasztott lehetősé-
geink és munkálkodásunk következményeinek ob-
jektívként való beállítás, a skizoid szakadás
lehető és kellő között, amit sokszor csak a de-
magógia hidal át -- ha hagyják. De a Jámbor
szándék vitája /hála legyen érte!/
nagyobb-részt nem ilyen vita volt. Ennek okát abban le-
lem, hogy még nem merült föl a cselekvés szük-
/folytatás a 2. oldalon/

Az irónia: mocs-
kos különjárat
a tengeren.

ÖRÖKIRÓNIA..... 8

...a Főnök halála
még a klasszikus dra-
maturgia szerint is
indokolt...

ELISMERÉS NÉLKÜL..... 8

De bizonyára nem vé-
letlen az, hogy sci-
finek minősítve kerül
kezünkbe...

ELŐSZÓ EGY UTÓSZÓHOZ....13

ségessége, a dokumentum inkább magas elvekről folytatott elmerfuttatásokra inspirált. Tetszés szerint csipegethetett mindenki a jó javaslatokból, észrevételekből. Hanem akik ezt tették, éppen a dolog lényegét nem vették észre. Nevezetesen az került el figyelmüket, hogy itt nem "jó javaslatokról", /be/épít/het/ő jellegű észrevételekről van szó, melyeket ki-ki a saját érdekei által őrözött eszmei arzenáljába zárhat. A Jámbor szándék -- szándék: egy önerőből társult csoport szuverén akaratnyilvánítása. Nem oppozíció, hanem önálló akarat alapján álló /csak ilyen lehet!/ együttalkotási szándék. Ez -- mint jelenség -- meglepően új /-nak hat/.

Optimista befejezés. -- A dokumentum maga félkész, sok helyen ellentmondásos és elnagyolt. Még így sem illet a rutinvitához, és megérdemli azon kevesek kritikáját, akik bujták, érezték azt, amit röntebb irtak, és nemcsak részletekről beszéltek, hanem az egészet nézték, és úgy mondták el -- nagyon keményen -- véleményüket.

Ezután a cselekvésen a sor. A Dékán véleménye, miszerint 1983-ra csak "tantervkorszerűsítést", nem pedig reformot terveztek, csak megerősíteni a Jámbor szándék szerzőit abban, hogy munkálkodásukkal nincsenek elkésve. Mert a reform /a későbbre ígért/ komoly kísérletezést kíván, melynek itt a szegedi bölcsészkaron éppen a Jámbor szándék lehet kiindulópontja. Ilyen kísérlethez persze -- az adott körben -- a megkötőrendeletek főloldása szükséges, amit vállalni kell, hiszen egyetlen reformterv helyesége sem igazolható reformszituációban folytatott kísérletek nélkül. /Következőképpen a helyesnek beállított reformtervekben nem lehet eléggé kételkedni, ha nem előzték meg kísérletek./ S mi más lehetne megfelelőbb környezet egy, a Jámbor szándék ihlette, komolynak remélt kísérlet számára, mint maga az intézmény, ahol a reformot majd bevezetni kívánják?

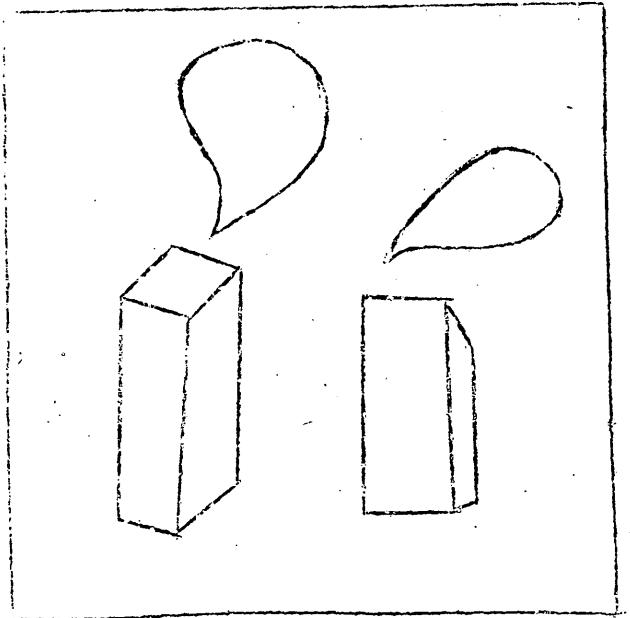
/-Em-/

Tanárok, tanárjelöltek nehéz feladatok előtt

1982 őszén megjelent a legújabb IV.-es gimnáziumi történelemtankönyv, szerzője Jóvárné Szirtes Ágota, Dr. Szabolcs Ottó, az OPI munkatársa 1983. február 18-án a Magyar Nemzetben megjelent cikkében a reform-történelemtankönyvekről megállapította: "A szerzők általában igyekeztek átvenni a tudomány új eredményeit, a már elavult szemlélet helyett lényegesen korszerűbbet adni. Ezt még a közelmúlt tárgyoló negyedikes gimnazista tankönyv is példamutató módszerességgel tudta megoldani." Szabolcs Ottó objektívitasában, tárgyismeretében sem okom, sem jogom nincs kételkedni, annál is kevésbé, hiszen a IV.-es tankönyv impresszumából kiderül, ő maga is résztvett e mű elkészítésében.

A Jóvárné-féle tankönyvet nem tudom összevetni az előző években használtakkal, mivel ezt a rendelkezésemre álló terjedelem nem teszi lehetővé. Ugyanezért nem tudom elvégezni az egész könyv elemzését, de a mondanivaló kifejtéséhez talán elegendő a könyv egy részletét, a fasizmus hatalomrajutásával foglalkozó fejezetet bemutatni.

Az még pusztán szerzői-szerkesztői figyelmetlenségnek tűnt számomra, hogy a

tankönyv 24. oldalán "július 4-i tüntetés Pétervározt" felirattal megjelenő kép a 64. oldalon ismét felbukkan, ekkor már kisebb nagyobb formátumban "Munkástüntetés két kommunista temetésén, akiket a náciik gyilkoltak meg... stb." aláírással. De az már semmiképpen sem lehet véletlen, hogy az 1920-as évekről szólva a tankönyv ugyan megemlíti, hogy a Német Kommunista Párt 1923-ban "a szocialista forradalom kieroszakolására" törekedett /35. l./, de l. / nem említi meg, hogy ez már a második ilyen "kísérlet" volt. Az első, az ún. "Márciusi Akció" 1921-ben zajlott le, Kun Béla, a Kommunista Internacionálé megbízottja irányításával. A kalandor akciót Lenin élesen bírálta. Ez is egyik oka volt annak, hogy 2. / 1923-ban az NKP akkori vezetői csak habozva, félénken fogtak újabb kísérletükbe, a Kominternen belül is éles viták folytak a németországi helyzet megítélése kérdésében, az NKP vezetői túlértékelték a német fasiszták erejét, ezért egy idő múlva maguk is fékezni kezdték a tömegmozgalmakat, stb.

A tankönyv 35. oldalán a következőket találjuk: "A német szociáldemokrácia oportünizmusa magyarázta a Kominternben a 20-as években kialakult árnyalatlan nézetet, mely a forradalmi munkásmozgalom legfőbb ellenségét a reformista szociáldemokráciában jelölte meg." Nehéz helyzetbe kerülnek a tanárok, tanárjelöltek, ha gimnáziumi tanítványaik rákérdeznek ezekre a sorokra. A tankönyv állítása ugyanis egészen egyszerűen pontatlan, félrevezető, végtelenül leegyszerűsíti a két világháború közötti munkásmozgalom rendkívül bonyolult problémakörét. Szót sem ejt arról, hogy 1917--1922 között a kommunista mozgalomban világszerte általános volt a meggyőződés, hogy a permanens proletár világforradalom korszaka megkezdődött. Leninék Európa-szerte várták-remélték-segítették a proletárforradalmak kirobbanását. Ebben az eszmekörben élve logikus, hogy minden olyan erő /nemcsak a szociáldemokráciát! / természetesen ellenfelüknek, ellenségüknek tekintettek, amely nem fogadta el igaznak ezt a perspektívát. A Kominternben a 20-as években csak lassan, fokozatosan alakult ki az élesen szociáldemokrácia-ellenes "árnyalatlan nézet", annyira lassan, hogy csak a KI VI. kongresszusa /1928/ után vált hivatalos irányvonallá, addig több országban is a szociálisták és a kommunisták időnként képesek voltak együttműködni, éles vitáik ellenére is.

De a "reform"-tankönyv módszere a maga teljességében "A fasiszmus uralomra jutása Németországban" c. fejezetben nyilvánul meg /62-67. l./ . Ez a hat oldal is, mint az egész könyv, gazdagon illusztrált, táblázatokkal, statisztikákkal, képekkel, eredeti idézetekkel operáló rész. Az ósrégt, az 1950-es évek elejére nyúló eszmei gyökerekkel rendelkező szemléletből kiindulva a náciik megerősödésének fő okát a tankönyv abban véli megtalálni, hogy a gazdasági világválság a "fejlett tőkésországok közül legmélyebben" Németországot érintette; a "munkásság elégedetlen volt a szociáldemokraták óvatos politikájával, s ez növelte a kommunisták népszerűségét" /63. l./ . Az e sorok mellett található táblázat adatai mintha alá is támasztanák az állítást: 1928-ban a KP 3,23 millió, az SPD 9,15 millió szavazatot szerzett, 1932 novemberében a kommunistákra már 5,97 millióan, a szociáldemokratákra már csak 7,23 millióan szavaztak. De a fenti két adatpár összevetése után a középiskolai tanárnak kínos perceket kell átélnie, ha élesszemű tanítványai közül valaki megkérdezi, hogy ha egyszer a munkások elégedetlenek voltak a szociáldemokrácia óvatos politikájával, akkor miért szavazott több mint hétrillió, zömében nagyipari, szervezett munkás még 1932 késő őszén is a szociáldemokrata pártra. A másik állítást, melyszerint "A mérsékelt, ún. középrétegek befolyása és tekintélye jelentősen csökkent, megerősödött viszont a munkásmozgalom" /uo./ viszont a tankönyv saját táblázatának adatai sem igazolják. Furcsa kontásban, amelyből nem derül ki, hogy a majd egy tucat polgári, nacionalista, katolikus, stb. párt közül melyek morzsolódtak föl 1928 és 1932 között, melyek tartották magukat és melyek erősödtek meg, de a tankönyv főbb a "4 legnagyobb polgári part" szavazatait. Ebből kiderül, hogy ezek a pártok 1928-hoz képest csak 1,72 millió szavazatot veszítettek, de 1932-ben még mindig 10 millió szavazótáboruk volt, míg a náci párt ugyanezen idő alatt 0,81 millióról 11,70 millióra növelte szavazóinak számát. Ha matematika-tagozatos IV.-es gimnazistáknak kell ezt a táblázatot történelemórán

beadni", a tanár nehéz helyzetben lesz. Ivel a tankönyv nem beszél arról, hogy "4 legnagyobb polgári párton" kívül még milyen nem-munkáspártok voltak Németországban, valamint arról sem, hogy az n. első szavazók milliói jelentek meg bben az időszakban az urnáknál, igen nagy zavarba hozza a tankönyvet forgatókat.

De a 63. lapon közölt táblázat adatai ellentmondanak a 65. lapon közölt állításnak is, amely szerint: "Az 1932-es novemberi választásokon azonban az NSDAP kétmillió szavazatot veszített, miközben a munkáspártokra leadott szavazatok száma kb. ugyanennyivel nőtt. A finansztőke, hogy ezt a tendenciát megállítsa, gyorsan hatalomra segítette a náciakat." A tankönyv saját adatai szerint ugyanis a "munkáspártok" közül az SzDP ekkor mintegy 600 000 szavazatot veszített; a Kp viszont csak körülbelül ugyanennyit nyert, az igazán szavazatonövekedés a "polgári pártokból" következett be, ezek 8,41 millióról 10 millióra növelték szavazataik számát.

A tankönyv szerint: "A német finansztőke azért támogatta a náci pártot, hogy segítségével megakadályozzon egy esetleges baloldali fordulatot." Miután az SzDP-ről eddig a tankönyvből csak az derült ki, hogy opportunisták, megalkuvó párt, természetesen kizárólag az NKP ma-

Iker-interjú

A: Már régen meg szerettem volna tőled kérdezni: te tulajdonképpen mit keresel itt, hol csak Madarak járnak? Mert azt ne mondd, hogy te is A színházat keresed, azt meg végképpen személyre szóló sértésnek venném, már meg bocsáss, ha azt állítanád, hogy el is hiszed, hogy megtalálsz...

B: Bocsáss meg, hogy szavadba vágok, de ha meg nem sértelek, éppen azt keresem, amit te már elfelejtettél keresni, amit szem elől veszítettél, hiszen ha látnád még állítólagos célokat, tudnád azt is, hogy ez a dolog nem kíván, sőt nem tűr semmiféle kisajátítást...

A: Dehogynem: megköveteli a kisajátítást, hogy óvjuk azoktól, akik az elpusztítására törnek! És rólad még nem tudhatom, hogy érte vagy ellene...

B: Látod, erre mondtam, hogy nem hiszel!

A: Ez nem hit kérdése.

B: Hát minek a kérdése? A tudásé? A szerencsésé?

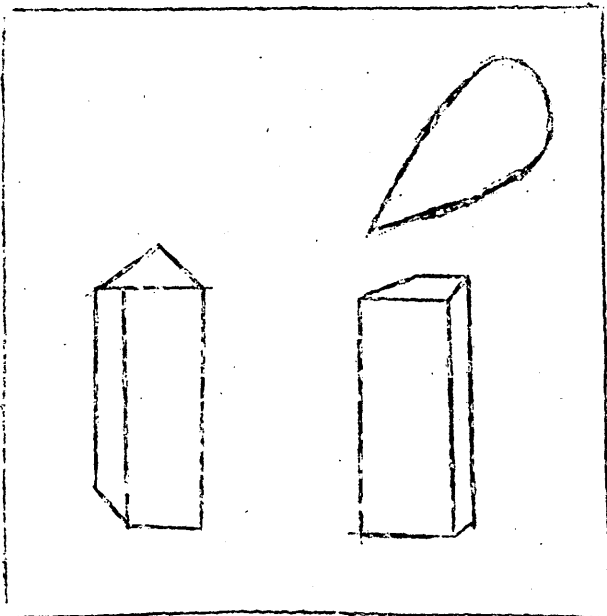
A: A tekinteté! Ne akard az egyetememet kétvállra fektetni! Ne hidd, hogy "egy pillanat, és kész az idő egésze", mert nem biztos, hogyha lenne, az jó volna... elégünk van a világnagy ókulárékból, abból, hogy X bácsi rengő-ingó elméletére magunkat vagy másokat fanatizáljunk, hogy harcba szólítsunk, s hogy a harcban szépen haljunk... elég a cetekből, orrszarvukból és elefántokból! Ide nekem az Elet elektromikroszkópos képét, totál-analizist akarok! Mert minden gondolatunk mélyén "megnem-gondolt gondolatot" sejtek...

B: Jó. De annak mi a biztosítéka, hogy amíg az Analizis elkészül, a világ nem roskad magába?

A: Magába azért roskadhat, mert apáink is úgy építkeztek, ahogy te szeretnél!

B: És valóban hihető, hogy az Analizis megmenti az Eletet?

A: Ez az egyetlen hihető, s így tudható is. De miről beszélünk? Nem te kérdezel, rajtam a sor. Játsszuk vé-

ad, mint a forradalom vezető ereje. Nem szeretnék azoknak a tanároknak a helyében lenni, akiktől majd a gimnáziumban megkérdezik tanítványai: "Mennyire volt forradalmi helyzet Németországban 1932 végén, mert a választási adatok szerint a KP-re ekkor még mindig feleannyian szavaztak, mint a nácikra?!"

De már a "német finánstőke támogatja Hitlert" c. régi-régi lemezzel is bajok vannak. A tankönyv 1931-et jelöli meg, mint az NSDAP és a finánstőke "szövetségkötésének" időpontját. Figyelmes gimnazistáknak föltűnhet, hogy 1928 és 1930 között a nácik, ezek szerint még a finánstőke segítsége nélkül /legalábbis a "szövetség" megkötése előtt/ már 0,81 millióról 6,40 millióra növelték szavazataik számát. A nagytőke egy részét határozottan idegesítette a nácik egy részének harsány antikapitalista demagógiája, más csoportjaik tartottak attól, hogy a nácik hatalomra jutása esetén esetleg polgárháború törhet ki, stb., de differenciált elemzést ezen a ponton sem kapunk.

A tankönyv egy másik állítása, mely szerint a "nácik antiszemitizmusa a zsidóság teljes kiirtását kívánta", téves. 1940. nyarán még Himmler olyan tervet terjesztett Hitler elé, hogy az európai zsidókat pl. Madagaszkárra kéne telepíteni. A zsidóság tervszerű, módszeres fizikai megsemmisítése csak 1941--42-ben kezdődik. A Mein Kampf-ban, amelyből a tankönyv célzatosan, szövegösszefüggéseiből kiragadva idéz/forrásmegjelölés nélkül/, a zsidók fizikai megsemmisítéséről noncs szó.

De a legsúlyosabb problémáim a 64. oldalon található szöveggel vannak: "A fasiszták megerősödéséhez sajnálatos módon a német munkásmozgalom megosztottsága is hozzájárult. Egyik párt sem ismerte föl időben az NSDAP fenyegető veszélyét. Amikor az NKP 1932-ben végül is akcióegységet ajánlott a szociáldemokratáknak, ők azt elutasították."

A tankönyv egy szót sem ejt a Kominternben 1928 után eluralkodó hibás, dogmatikus, szektás "sztálinista" irányvonalról. Nem említi, hogy itt nem egyszerűen a német KP, hanem az egész Komintern irányvesztéséről van szó. Pedig elegendő lett volna a gyönyörűsép, kék nyomdafestékekkel szedett idézetek közé beiktatni

gíg, hogy én voltam itt, te pedig az vagy, aki később érkezett. tehát én kérdezek: hogyan képzelted, hogy...

B: Ne játsszuk ezt, ez különben sem a Mi játékunk, ez csak a te játékod lenne! Legyen nekem is szabad kérdeznem!

A: Nem bánom... de akkor... arra nagyon vigyázz, hogy... és azt sem szabadna elfelejtenünk, hogy... bár...

B: Tudod mit? Én az előbb a hitedet vontam kétségbe: ez hiba volt. Ezt visszavonom. Baromság volt. És emlékeztetlek, hogy te is valahogy ezzel kezdted... Ezt se játsszuk tovább, rendben? Játsszuk azt, hogy itt mindenki hisz, és hogy mindenki ugyanabban... igen! Hiszen elődeink éppen a hitvitákon sorvasztották el hitüket! Mi ne tegyük. Ez a te hitednek is elfogadható, nemde?

A: Igazad van, erről ezentúl nem beszélünk. Akkor lássunk a dologhoz. Fog ez menni.

A és B egyszerre néz az órájára: pontosan öt perc múlva, gondolják egyszerre. Felállnak, elindulnak, egyszerre gondolják: Krisztusom, segíts, hogy ne hazudhassak, hogy ne tudjak hazudni, még ha muszáj is, és hát ugya nem muszáj, segíts!

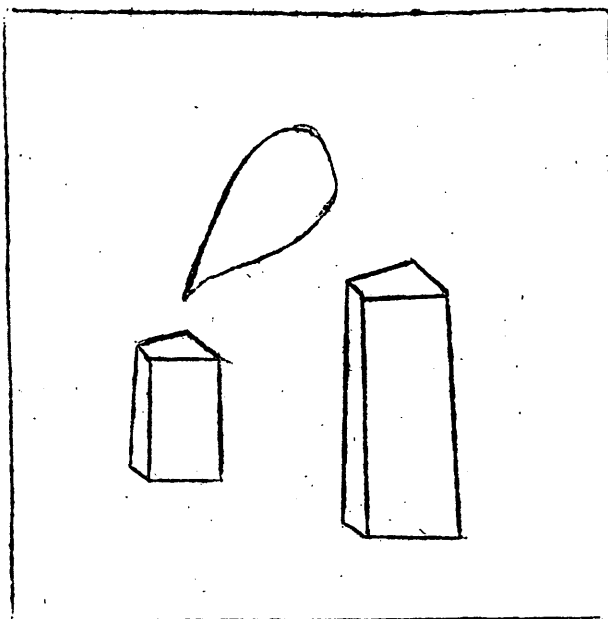
Kibontják szárnyaikat. Felöltik a páncélt. Mikroszkópot és boncasztalt egyelőre felejtenek. Igen, először is feledniük kell majd... Azután röppülni fognak, és megdicsőül és megtisztul a mélység.

Éppen készülődnek. Felkattintják az összes reflektort. Belebámulnak a Láthatatlanba, és mint akik pontosan és előre tudják a szöveget és a címzett összes gondolatát, szavalni kezdik:

a...á...b...c...a...á...b...c...a...á...

=P'ART=

néhányat a Kommunista Internacionálé Válogatott Dokumentumai c. kötetből /Kossuth K. 1975./. E kötetből bőségesen lehetett volna idézni olyan eredeti Komintern-dokumentumokat, amelyekből kiderül, hogy 1928 után a "fejlett kapitalizmus országaiban" /Egyesült Államok, Németország, Anglia/ a "proletárdiktatúrára való közvetlen átmenetet" irányozták elő a kommunista pártok politikai programjai /id. m. 315.l./; ez volt az a korszak, amikor a szociáldemokráciát "szociálfasizmusnak" minősítik /pl. id. m. 361.l./, amely vagy "nyílt fasiszta diktatúrával fenyegeti a német munkásosztályt", már 1929-ben /id. m. 345.l./ vagy pedig már be is vezette azt. Logikus, hogy a Komintern még 1931 tavaszán is abban jelölte meg a kommunisták fő feladatát Németországban is, hogy "A forradalmi megmozdulások összes formáinak előkészítése és kibontakoztatása során a legelkeseredettebb, legkövetkezetesebb és sokoldalú harcra van szükség a szociáldemokrata és reformista vezérek ellen, és ezzel egyidejűleg a legkitartóbb munkára a szociáldemokrata munkásoknak, a reformista szakszervezetek tagjainak megnyerésére az alulról megvalósított egységfront taktikája alapján." /id. m. 384--385.l./. Az alulról megvalósítandó egységfront-taktika képtelenségéről -- azt hiszem -- nem szükséges hosszasan írni, 1935 után a Népfront éppen az 1921--1923-as lenini hagyományokhoz visszanyulva minden szinten megvalósította az egységfrontot a kommunista és szocialista, szociáldemokrata pártok, szervezetek között, pl. Spanyolországban, Franciaországban, stb.

A tankönyvben nem találunk említést arról, hogy 1931 tavaszán a kommunista párt a poroszországi népszavazáson a náccikkal együtt próbálta megdönteni a helyi szociáldemokrata kormányt, annyi engedményt téve az osztályharcos szemléletnek, hogy a népszavazást, amelyet a náci "barnának" hívtak, ők "vörösnek" neveztek el. Azt sem említi a tankönyv, hogy a Komintern Végrehajtó Bizottsága 1932 augusztus--szeptemberében az NKP elé a "szocialista szovjet Németország" megteremtésének feladatát állította, amihez természetesen nemcsak a fasisztákat kellett legyőzni és szétverni, hanem előbb a polgári demokratikus erőket is, ideértve a szociáldemokráciát is.

Minderről a tankönyvben egy szó sem esik, viszont két eredeti idézet érzékelteti, hogy a munkáspártok közül melyik pártnak mi is volt az igazi politikája. Ezekből az idézetekből kiderül, hogy a gyáva, aljas SzDP azt fontolgatja, hogy talán érdemesebb volna hatalomra engedni a náccikat, míg az NKP vezetője, Thälmann erre azt mondja: "Nem létezik nagyobb és szegényletesebb árulás a tömegekkel szemben, mint ha azt akarják bebeszélni nekik, hogy a fasiszták ugyanis belebuknak a hatalomba, hagyni kell őket kormányozni. 1932. július" /64.l./.

A tankönyvből nem derül ki, hogy a KP prp agendája, amely 1928 után egyre erőteljesebben hangsúlyozta, hogy a polgári demokrácia és a nyílt fasiszta diktatúra között "osztályszempontból" nincs semmi különbség, milyen romboló, bénító hatású volt. A tankönyv szerzője nem említi, hogy Trockijt, aki már 1930 őszén, amikor az NKP még arról beszélt, hogy a fasizmus elérte csúcspontját, hamarosan össze fog omlani, szociálfasisztának, árulónak, stb. nyilvánították a kommunis-

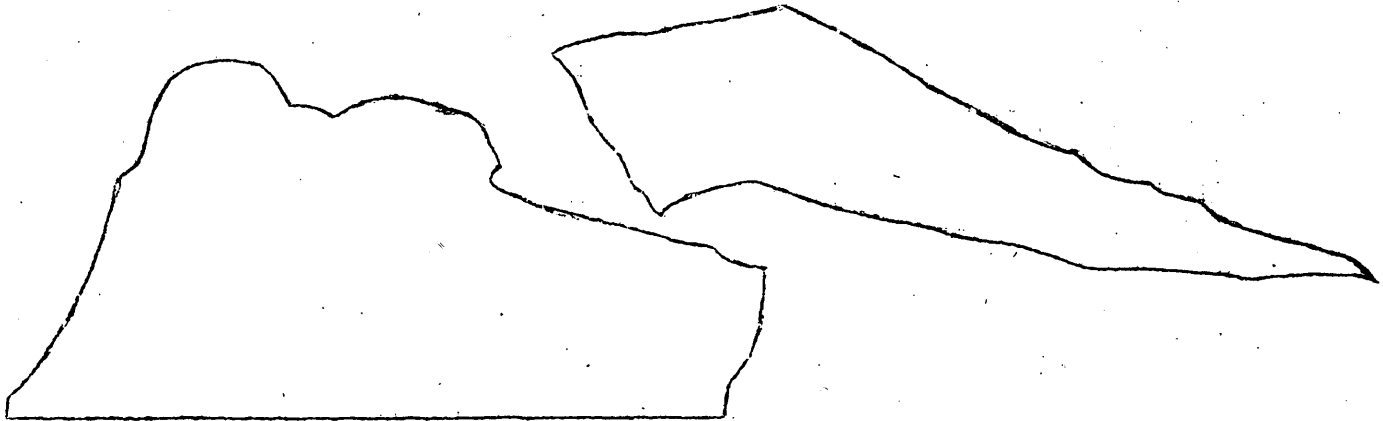
ták sajtójában, mert defenzív jellegű munkás-egységfrontot javasolt a fasiszták ellen, nem "alulról", hanem a szociáldemokrata pártvezetőkkel is szövetségre lépve.

A tankönyv nem utal arra, hogy 1931 folyamán az NKP sajtójában, parlamenti képviselőinek beszédeiben egyre nyiltabban teret nyert az a nézet, hogy a fasiszmus ellenállhatatlanul növekszik, győzelme mindenféleképpen elkerülhetetlen. Ilyen körülmények között a KP helyesebben teszi, hogy ahelyett hogy "vakon" harcba rohanna és megveretné magát, jobban tenné, ha időlegesen visszavonulna, és hagyná, hogy a fasiszták megszerezzék a hatalmat, és lejárassák magukat. 1931. november 29-én az NKP Központi Bizottsága felhívást tett közzé az "Egyesült Vörös Frontról". Ebben az NKP KB azt hangsúlyozza, hogy lehetetlen legyőzni a fasiszmust, ha előbb nem győzik le a szociáldemokráciát. "Üsd a hozzád legközelebb eső baloldali szociáldemokratát!" -- volt ekkoriban a kommunista világmozgalomban a jelszó, logikusan, hiszen a baloldali "szocdem" képes a leginkább megtéveszteni az egyszerű haladó embereket. Remmele, Thälmann mellett az NKP egyik legfontosabb vezetője, Thälmann közvetlen munkatársa 1931. október 14-én a Reichstagban kijelentette: a fasiszták uralomra jutása egycsapásra meg fogja valósítani a proletariátus egységfrontját, amely "mindent el fog söpörni". Gondoljuk át ezt logikusan /lehetőség szerint gimnáziumi tanítványainkkal közösen.../: tulajdonképpen minden erővel támogatni kéne minden haladó embernek Hitlerék hatalomra jutását, nagy ravaszan csapdát állítva a náciknak a kormányhatalom formájában. Amint a nácik beleesnek a csapdába, és legálisan átveszik a hadsereg, a rendőrség, a hivatali apparátus fölött az ellenőrzést, azonnal, egycsapásra megvalósul a munkásegységfront. Remmele fentebb idézett beszédében kijelentette: "Ezek a fasiszta urak nem rémitenek meg bennünket, hamarabb el fognak használni, mint bármelyik másik kormány" -- mert... a papírpénz inflációjával nyomorba döntik a munkásokasztályt, az föllázad, elsöpri a fasisztákat, stb.

1931--32-ben az NKP vezetői többször nyilvánosan kimondták, kinyomtaták: "Mi vagyunk aholnap győztesei, többé már nem az a kérdés, hogy ki kit győz le, már csak egyetlen kérdés van, mikor fogjuk megdönteni a burzsoáziát?"

Sajnos még hosszan lehetne sorolni a tankönyv többi részéből is a tárgyi tévedéseket, szándékos elhallgatásokat, elavult értékitételeket. Nehéz helyzetbe kerül a a gimnáziumi tanár vagy tanárjelölt, aki a történelmi igazságnak megfelelően akarja tárgyát oktatni. Ez az "új, reform-tankönyv" minden talmi csillogása ellenére, a képek, táblázatok, grafikonok ellenére, ebben nem segíti. A dogmatikus történelemszemlélet rutólába minduntalan átszakítja az új forma vékony leplét, amellyel igazi lényegét takarni igyekszik.

Dr. Karsai László

Örökírónia/írás/

Irta: Nagy Imre

H. B. szerint a felülemelkedett -- tehát barátságra képtelen -- En egyik formája az irónia, ami a másik emberben csak a tökéletlent látja -- ahogy a hiu csak a tükröt, a gögös csak a szolgát.

Ez az irónia?

Ha ez, akkor bedobtuk a törülközőt, alulról szagoljuk, felford., megdögl., stb.

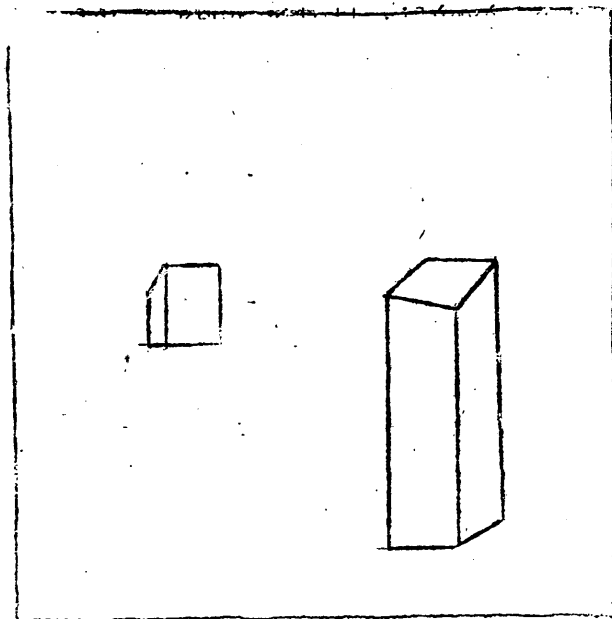
Ha ez, akkor felülemelkedett psyhénk ránkszáradt.

Az IRÓNIA -- ezekután forzando molto vivace azonban fortepiano egyszersmind parlando rubato -- : kenyérünk és vízünk felismert szükségyszerüségünk apátlan-ajtótlan, anyátlan-ablaktalan, főnökellen-vizvezeték-telen börtönében.

Az irónia: a formátlan szabadesés testvéri és baráti navigátora.

Az irónia: félelmeinket szeletelő, minden zuhintásával anarchikus orgazmusra felbujtó, félelmetes guillotine.

Az irónia: narkotikum + mélyszaglás + szárny + fogsor + titkos operatív-hallucinatív gerincvelő-váz-vázlat. Szervetlenség szilárdulásunkért, szervesség r/ny/ugalmunkért.

"Némelyek el akarják velünk fogadtatni, hogy az a demokrácia, ha megtűrjük, hogy némely intézményben, műhelyben közpénzen, a néttől kapott felhatalmazással visszaélve egy törpe kisebbség rossz közérzetét, hamis eszméit és rögeszméit terjesztik." /Ng. 1983. jan.15. 6.o.

Elismerés nélkül

-Kritikett-

Valami mindig bosszant. A filmkritikák igen gyakran. Az mostanában nem zavar, ha egymásnak szögesen ellentmondó véleményeket olvasok

-- kiöregedtem már a világot két dimenzióban elrendezhetőnek vélő tizenéves korból; már csak szomorúan mosolyogva nézem az ifjusági műsorok disz-érett-ségizőit, akik szemrebbenés nélkül tudnak nyilatkozni önmegvalósításuk kitűzött utjáról: i l y e n idióta nem lehetek már... /Ez az ítélkezés persze felületes, és inkább néhány évvel ez előtti emlékeimre támaszkodik, mostában már véletlenül is alig hallgatok-- nézek ilyen műsorokat, pedig meggyőződésem, kellene. Mint ahogy nem elegendő a viszonylag színvonalasabb folyóiratokat olvasni/ --

inkább az, ha tulzott az összhang. Persze nem gondolom, hogy egy "karmesterre" figyelnek az írók, de a gondolatmenetek azonossága, amit vélhetően a már rögzült, uniformizált, "számvevősségi" észjárás magyarázhat, bosszantó

Rémisztó a restség is. Nem tagadom, hogy születnek zavaros filmek is, de ha egy, a legjobb esetben fél napi munkával megírt kritika "dramaturgiailag át gondolatlan" minősít egy filmet, az csakis annyit jelent, hogy a kritikus a saját, "bevett" nézőpontjából annak látja, és

/folytatás a 13. oldalon/

Az irónia: ama bizonyos aranyból készült vizelde a zsugorított világváros közepén, ahol -- úgy, ahogy megígérték: hihetetlen, hogy épp ezt tartották be -- végre távozhatnak a vizelettel a személyiség korlátozó, leépítő tényezői: az elidegenedés, kiszolgáltatottság, elnyomások, az érzelmeket csomóba hurkoló, hurkába csomagoló szükségletek, a zsírfoltok az öntudat fehér, ill. kockás abroszáról, miegymás, etc. Az irónia: fekete napszemüveg annak a brutális, hétköznapi látványához, aki "tehetetlenül megadja magát és jó asztalos lesz, izzad, öl, aztán énekel, ebédel, begombolkozik..."

Az irónia: puhán és nyirkosan, mint a puha és nyirkos arru borju, odalök ehhez az elképesztően büdös mindenevőhöz, aki "tehetetlenül megadja magát..."

Az irónia: itt munkálkodik, tessék idefigyelni! -- hogy is van? "Az irónia: itt munkálkodik, tessék idefigyelni!" -- stb.

Igen, itt működik, szíves közreműködése nélkül nemhogy gigantikus állitmányokat, de lüktető, szagos alanyokat, ragyogó gombostűn feltárt belekkel lógó tárgyakat, vagy görcsös, izzadt határozókat, sőt még mosatlan névelőket sem mernénk megközelíteni. Így viszont belépünk a rácsok közé, ügyet sem vetve az ammóniákos légrétegre, a csuszós ürülékre, az erős, sárga, vadállati fogsorra, a szemerkélő, lassu közönyre.

Az irónia: elnevezik kategóriának, k a t e g ó r i á n a k.

Meghatározzák, szétszedik, összerakják:

- távolságtartás
- empátia és tudatos elérzektelenítés
- kritikus + megbocsátó mosoly
- vagy mi?

Elnevezik kategóriának, kategóriának!: meggyőződésük, hogy a kezük közé került, sőt már ki is szabták, összevarrták, fazonja van, felveszem-leveszem-most-éppen-ironikus-vagyok, kifordítom-befordítom-mégis-irónia-az-irónia.

Elnevezik kategóriának, kategóriának!?: nem érthető, ahogy nem érthető begyulladt serdülőkorban a híres pavlovi kísérlet -- miért vagdossák fel használható kutyák pofáját, amikor tisztában vagyunk a dolgokkal kísérlet nélkül is, nekünk is van nyálelválasztásunk /több is!/.

Az irónia: az irás egyetlen öröksége, utolsó törvénye, a túlélés szervezeti szabályzata.

Az irónia: felelőtlen vállalkozói hév.

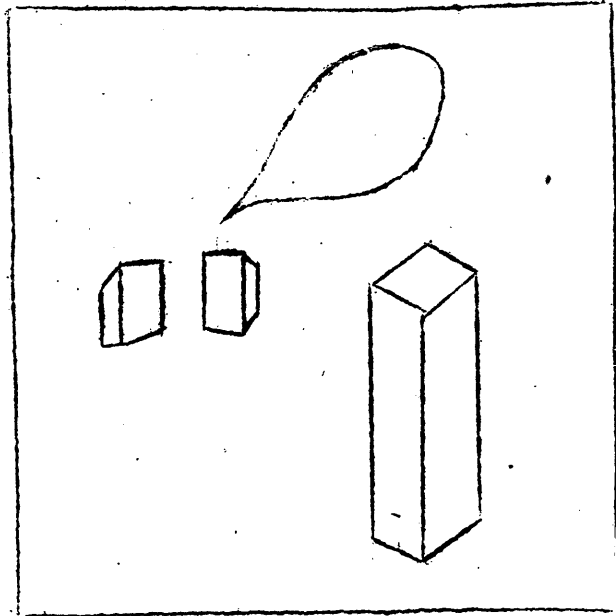
Ocsmány hazugság a hályogos szeműnek: az operáció sikerülni fog, ne aggódjon, összpontosítson, egy pontot figyeljen, meg fog nyilni a világ. Lehet, hogy megnyílik. Lehet, hogy bezárul. Halak tátognak ilyen mechanikus pontatlansággal, ilyen kételi extázisban.

Az irónia: "-Mi történik külföldön azzal, aki a sors különleges rosszindulatából önmaga fölé nő?

- Elmeógyógyintézetbe zárják, uram - mondta G.A.

- Helyes - mondta a fiatalember, akinek arcát G.A. a sötétben nem tudta kivenni.

- Főlséges érzés lehet. Szíves engedelmeskedel ápolat kívánnék lenni egy külföldi elmeógyógyintézetben."

Külföldön minden megtörténhet. Még mi is. Itthon természetesen mindenkor azonosak vagyunk önmagunkkal, vagyis azzal, ami rólunk tudható. Ugy szerezzük be szükséges szabadságunkat, hogy lemondunk róla, mielőtt igényünk megszületne. Ugy szerezzük be szükséges szabadságunkat, hogy lemondunk szolgátságunkról, mielőtt igényünk megszületne.

Szives engedelmükkel: felszállnánk. Ha keresnek, itthon vagyunk.

Az irónia: felmentés, mert nem tudunk tanulni, csak átélni, nem tudunk tájékozódni, csak megismerni, nem tudunk smírglizni, csak behatolni. Aki idióta ahhoz, hogy a kulturát a fejében tartsa, az csináljon újat!

Az irónia: a fülünkbe recsegi: "-- Önök kötelesek naponta, hetente, vagy akár óránként, a tükör előtt lelkiismeretesen gyakorolni a ruhák ujjából, parókák alól, műfogsorok árkaiból előcsuszó-dagadó, nyálkás, szőrös és tapadókorongos Hibák visszagyömöszölését, elsáncolását, befésülését, azaz és egyszóval -- gyengéd korrekcióját. A gyengéd korrekciót az Országos Gyengéd Korrekció Központi Hivatalának megyei, járási, városi és községi Segéd-Gyengéd Bizottságai ellenőrzik. Lógó Hibával közterületen közlekedni vagy megállni szigorúan tilos! Hanyagul lóbálni, hivalkodóan összerogyni, hangosan undorodni szőröcsomóitól és potyadéktól szigorúan tilos! A Hibát, még ha

személyi tulajdon is, foggal-körömmel, aszociációval, egyértelmű szöveggel, más éles, veszélyes tárggyal tettelesen bántalmazni, gyökerestül kiirtani szigorúan tilos! Önöknek állampolgári kötelességük fellépni, de szigorúan tilos rálépni!

Az irónia: nem fogjuk meguszni az ügyet, mégis jóízűen ásitunk, nyujtózunk, véleményt mondunk, aláírunk, bejelentünk, vagy éppen csak figyelmetlenül rágyújtunk egy cigarettára, füstöt fujunk, tükörbe nézünk "és még csak nem is ordítunk", pedig nem fogjuk meguszni az ügyet...

Az irónia: A f é l e l e m m e g e s z í a l e l k e t ! megenné! de örökirónunkkal legéppuskázzuk. Cse-re-bere fogadom, többet vissza nem adom:használt rettegés eladó jutányos áron! zsiroskennyérral töprengőknek külön kedvezménnyel!

Az irónia: az egység lehetősége, a lehetőség egysége.

Félő azonban, hogy az előző mondat kristály-csucsai, bibormélysége halálra sebzik a szépségtől és igazságtól eleddig nem érintett olvasót, aki nagyon egészségesen cselekedett, mikor is nem időzött el a fent említett életveszélyesen vidám aforizmánál, hanem folytatta az olvasást, mintha mi sem történt volna, fejlett életosztónnel átugorva a jéghideg patakat, ahol a fürdés nagyon jól esik, de vajon nem frissíti-e fel mértéktelenül az izmokat, a bőrt, a szellemet, olyanra, hogy a fürdőzőnek kedve támad rütyenteni, dudolni, talán saját szerzésű indulót énekelni, sőt megítélni önmagát, mi több: lemondani, ne+adj+isten: felvállalni, ami már nyilvánvalóan túlzás lenne, amiért is nem feledkezhetünk meg az óvintézkedésekről, ha még kívánjuk őrizni bölcs szaggatottságunkat, nehogy tömör és forró megfogalmazásokat nyeljük le, aminek veszélye most kevésbé áll fenn, mint e mondat előtti megdöbentő ürességben, úgyhogy kellő szkepszissel és csalhatatlan idegenkedéssel akár vissza is térhet a nyájas olvasó az előző mondat immáron megszeledített, avagy értelmetlenné tett kristálycsucsaihoz, stb.

Az irónia: az új aszkéták talpalávalója: természetrajongóknak -- a füves föld, felderítőknak -- utcasarok, utazóknak -- peron, tudóknak -- a vágóhid betonja, a kórház mozaikja, a börtön kövezete, a laktanya aszfaltutja.

Az irónia: zenei viszony. Ismétlés nélküli blues-séma: hangpatakja körülmossa, kifurja, megroppantja, vagy épp csak megjelöli a néma sziklákat. A c j a t o k e g y s z a k s z o f o n t , é s k i m o z d i t j u k h e l y é b ő l a f ő l d e t !

Az irónia: mocskos különjárat a tengeren.

Az irónia: hatásadászat automata könnyűszerrel. Robotpilóta az ismeretlen leszállóhelyen. Minden leszállónely ismeretlen. Érintkezési hiba, ami áramot enged a gép egész testébe.

Az irónia: értatlan, fehér, pihés, meleg, olcsó, tűnékeny, párolgó, illatos, álmatlan, áttetsző, átható, szívós, tarthatatlan, csillógo, pasztellszíni, áldott, fehérfoga, csupaseb, madárszorú, sikló, látító, mesterséges, megtartó, terhelt, ösztönös, zsebkésnyi, formás, tökrészeg, malackodó kis kupló a mindenséghez.

Az irónia: istenülési pihe-nő a neurózis csigalépcsőjén.

nyen sebezhető pontjairól, ütés okozta biológiai elváltozásokról, a veszélyhelyzet ill. sérülés okozta pszichikai effektusokról, a visszafojtott indulatok káros pszichológiai--fiziológiai hatásairól, a levezetett indulatok káros társadalmi hatásairól, vagyis egy általában egy kő /célzatos/ elhajításának feltételeiről, mi-bonlétéről, következményeiről -- majd meghivod az illetőt egy sörre, hogy közösen szilhassátok a langyos, gyenge és állot italt.

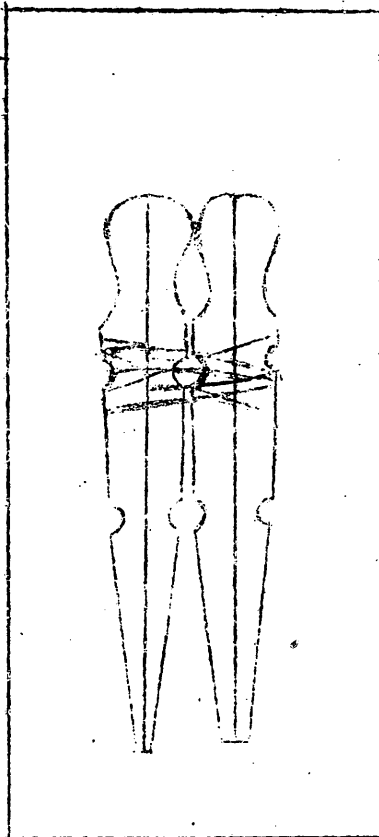
Az irónia: az autóbusz hátsó ablakához megyünk, megkapaszkodunk a kapaszkodnivalóban. Az autóbusz elindul. Most iktassuk ki az autóbust.

A helyzet: -- növekvő sebességgel siklunk jóval az ut felett, háttal! Hullámsunk, repülünk. A veszély állarab, hiszen felelőtlenül hátrafelé repülünk, mégis, mint aki nevetségesnek tartja, hogy az ő lába is kerülhet gipszbe, gyorsitunk. A látvány lázba hoz mindenkit: nem kell meghódítani egyetlen méterért sem, könnyű mosolylyal távolítjuk az akasztófa-lámpákat, a szabálycs házakat, a foltókat, a mozgó piros-lila-zöld pulóvereket. Engedékeny pillantást vetünk a közeli feliratokra, koordinálatlan járókelőkre, mert tudjuk, hogy másodperceken belül beleolvadnak a szélesebb, egyöntetűbb szerkezetbe, melynek mélyén összemosódnak a karcoló fények beomlik az utca, közepe szánalmas zuhanás a szakadékba, előterében lelapult autók zörögnek utánunk, a bent ülők, léhegve a szorongástól, mindenáron be akarnak avatkozni állandó veszéllyel járó repülésünkbe, néhány izzadt tenyerű ikarusz elrugaszkodik oldalról belecsimpaszkodna siklásunkba, de már ki is bukott a semmibe, volnincs, mert azt hitték, előre tervezhetnek, holott hátrafelé tervezni is csak keveseknek jutott osztályrészül.

Állunk állandó veszélyben áttekinthető zavarunkkal.

Az irónia: N e m f o g j u k m e g u s z n i .

nem fogjuk meguszni. bizalmatlanok vagyunk. rossz patkány vagy. ha égő tankhajón akarsz az újvilágba hajózni. bizalmatlanok vagyunk! nem bizhatunk abban. aki dominálni akar. aki jólértesült. aki elismertet. bizalmatlanok vagyunk. nem fogjuk meguszni. kerüljete el. nem bizunk abban. aki fontos. aki titkot tart. aki elke-szedik. akinek nincs gyomorfekélye. aki odanézi ha a zippzárt hallja. aki dohánzik, mert szüksége van rá. aki köhög! mert zavarja a dohányfüst. aki még nem éhe-

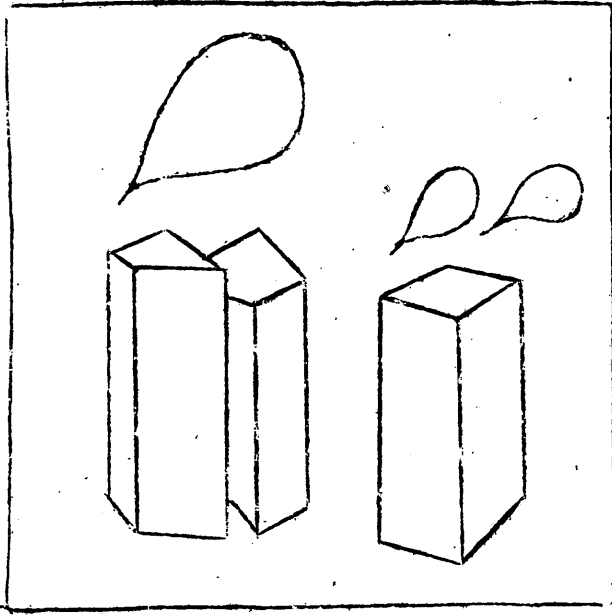

Az irónia: ludtálpbetét a tiszteletlenség margóin kacsázóknak.

Az irónia: a bizonyosság ősi vallása, a bizonytalanság modern tudománya.

Az irónia: a gyűlölet tejbegrízésítésének kritikus pontja.

Az irónia: ha megdobnak kővel vidd vissza, helyezd az illető labai elé, barátságosan csóváld a farkad, avagy mondd azt, hogy J á t s z s z u n k m é g ! és szaladj az előbbi helyedre, avagy mondd azt, hogy E l t e t s z e t t e v e s z t e n i a k ö v é t ! -- de a legjobb az lesz, ha kiselőadást tartasz az illetőnek a gravitációról, energiamegmaradásról, röppályáról, az emberi test köny-

zett. aki jólesően szeret. talán meg is hizik. aki el akarja magyarázni. aki nem rontja el. aki felháborodott. de éjszaka jól alszik. aki elmindja élményeit. s ettől jobban érzi magát. aki jól emlékszik. aki dicséretet vár. aki vár. bizalmatlanok vagyunk. nem fogjuk meguszni. hacsak különös kedvünket nem leljük abban. hogy minden illetőt orrbanyámjunk. hogy minden illetőt hátbacsapjunk. egy szavukat se higgyük el. rosszul játsszuk hazug együttérzésünket. hogy őszintén megsértünk. őszintén szemlélődünk. őszintén becsmételjük magunkat. páratlanul szeressünk.

óvatosan.

hidegen vagy zavarosan.

nehogy visszacapjunk.

stb. stb.

Nem fogjuk meguszni. csak b e n n e d bizom.

b e n n e d. b e n n e d. b e n n e d. b e n n e d. b e n n e d. b e n n e d. b e n n e d. b e n n e d. stb.

Az irónia: a viszonyulás, ami kivirágzik, illatozik, selymesen habosodik a magunk látásának sivatagi órái közt. Ime, a fogalmazás csámpás vonzatai: szó sincs itt sivatagról. A sivatag nagy és erős, a sivatag kisportolt lehetőség, alkotói szabadság.

Az üzemi konyha egyik gőzös helyiségéről van itt szó.

Zsiros gőz puffad a fejek közé, mégis tudjuk, hol van a krumplihámozógép, hol vannak a csapok, gumicsövek, üstök, zsákok, kések, hol van a lefolyó, a helyiség szive, körötte huscafatok, csóntszilánkok, örvénylő, szivárványos viz. Az ajtók zárva, az ablak párás.

Minden kiszámítható, minden megtervezhető, a csömörig ismételtető, és még azontul is: bekapcsoljuk a krumplihámozógépet, beleöntjük a krumplit, várunk, amíg a gép szét nem hámozza, használhatatlan zuzlékká nem zuzza a krumplit, akkor leállítjuk a gépet, és a zuzlékot a lefolyóba továbbítjuk.

Időnként krumpli-szállitmány érkezik.

És akkor elmegyünk és viszonyulunk.

Az irónia: a rémek törvényesített inkarnációja.

Vállaljuk, hogy sárga és éles grimaszokat vágunk, hogy sárkánybüz sistereg csorba fogainkon, hogy émelygünk, hogy befelé dől hullaarcsunk, hogy titokban fakó-vörös rongyszakállt növesztünk, hogy viszketünk, hogy összerándulunk, hogy falunk, hogy üritünk, hogy lóg rajtunk a ruha, hogy körmökkel rendelkezünk, hogy nem tudunk kielégülni, hogy lyukas a szemünk, hogy daganatokat, anyajegyeket, vágásokat, csomókat, gyulladt zárványokat hordunk, hogy aránytalanok vagyunk, ha van arány, s ha nincs, hát hempergünk a hiányában, hogy jegeljük a részegséget, hogy szavak nélkül is értünk, hogy épp csak hajszálnyira elmozdulva belsőségeinktől, mintánkból kilöködve élünk, hogy erjedünk, bomlunk, elépülünk, szikkadunk és szíjjjasodunk, hogy ostor leszünk, hustól idegen, leírható és folytathatatlan, és hogy a z t á n e l n y u l u n k k é j e s e n.

/folytatás a 8. oldalról/

nem fárasztotta magát egy kis sétával; hatha van olyan pont is, ahonnan nézve a kép összeáll.

/: sok lesz már az általánosságokból, miért is kezdél írni? :/

Kétszer láttam Fábry Péter filmjét, már az első alkalom után -- látva a megjelent kritikák ostobaságát és tapasztalva, hogy ismerőseimnek is tetszett -- elhatároztam, megpróbálok írni erről a véleménykülönbségről. /Ezért néztem meg egy hónappal később, egy másik kisvárosban, más összetételű közönséggel újra. Amennyire megítélhető, nekik is tetszett./

Ugy vélem, az előbb emlegetett nézőpontot nem is olyan nehéz megtalálni:

/folytatás a 14. oldalon/

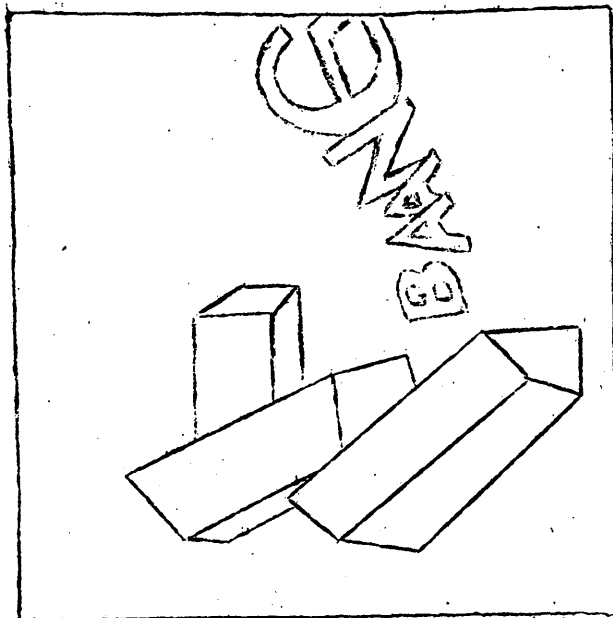
Ezen a gunyorosan sivár alaphangon kezdődik a siratóének a Szép új világról, melyben a SZABADSÁG helyét az ÁLLANDÓSÁG, az EGYENLŐSÉGÉT-ét a KÖZÖSSÉG, a TESTVERISÉG-ét az EGYÖNTETÜSÉG foglalja el. Itt mindent mechanizáltak, a mikroszkóp alatt megtermékenyített pete lombikban fejlődik, "állami" terv szerint, már eleve Alfa, Béta, Gamma, Delta vagy Epszilon embernek születik, s ha bánata van, így sóhajtott Ford után pár száz évvel: "-- Ó, Fordom, bárcsak le se fejtettek volna!" Sójajra egyébként alig kerül sor, hiszen minden Alfa, Béta, Gamma, Delta vagy Epszilon polgár -- hála a szólamokat gépiessen és gépi uton ismétlő hipnopedagógiának -- meg van győződve arról, hogy a Világállam legboldogabb embere, s különben is, minden esetleges fájdalomra ott van a gyárilag előállított, államilag szavatoltan hatásos orvosság, a szóma. "-- Szóma, ha mondom, segít a gondon: Már egy fél köbcenti is helyrebiccenti!" -- dalolja a pneumatikus lány kedvesének fülébe, ha az esetleg aggódna, hogy megszólják, amiért már több hete ugyanazzal a lánnyal vesz részt a Ford-orgián. Az Alfák ugyanugy képtelenek a nehéz fizikai munkára, mint ahogy az Epszilonok, ezek a torz képű félmajmok képtelenek a szellemi munkára...

Huxley egyforma elvontsággal utasítja el az agyonmechanizált amerikanizmust, a programozott szocialista osztálytudatot, a szektarianizmus merev kérlelhetetlenségét, Pavlov feltételes reflexein és Freud pszichoanalízisén alapuló tudományos boldogságtervet. Eb-

Előszó egy utószóhoz

Megjelent egy mostanáig ritkaságnak tűnő, s csak magánkönyvtárakban olvasható könyv: Aldous Huxley remekbeszabott anti-utópiája, a Szép új világ /Brawe New World, 1932./.

A korábbi regényeiben megszokott játékos könnyedségét /Nyar a kastélyban -- Crome Yellow, 1921; Légnadrág és társai -- Antic Hay, 1923; Pont és ellenpont vagy A végzet bábjátéka -- Point Counter Point, 1928./ most a szardonikus kétségbeesés hangja váltja fel: "Zömök, szürke épület. Mindössze harmincnégy emelet. Kapuja fölött felirat: Központi Kiköltő és Beidegző Intézet. Még feljebb ke-
rek címertábla, mely a Világállam három nagy jelszavát hirdeti: ÁLLANDÓSÁG, KÖZÖSSÉG, EGYÖNTETÜSÉG." --

ben a társadalomban mereven elkülönült, állandó jellegű osztályok vannak, mint a kapitalizmusban, és olyan osztálytudat, mint a /szocializmusban/ proletárdiktatúrában. A hipnopedagógia -- mely értelmi nevelésre teljesen alkalmatlan, de erkölcsi nevelésre hatásosan alkalmazható -- minden osztály számára meghatározott óraszámokban adagolja az osztálytudatot.

A Szép új világban általában nincs egyéniség, az ember Alfa, Béta, Delta, Gamma, Epszilon. Egyéniségük csak olyan embereknek van, akiknek lombikjába gyártási hiba folytán az előírtnál kevesebb vagy több önérzet jutott /Bernard Marx, Helmholtz Watson/, vagy akik, mint a Vadember, egy távoli barbár rezervátumban születtek, ahol anya, apa és hasonló trágárságok még megbotránkozást sem keltenek. Lehet egyéniségük még azoknak is, akiket társadalmi helyzetük egészen kivételes intelligenciára prédesztinál, mint a tiz viláigazgató.

Bernard Marx Lenina Crowne iránti szerelme, hűsége és emiatti magányossága neveltséges. Helmholtz Watson rimtechnikus /tudományos értelemben vett költő/ az "ad absurdum" vitt munkamegosztás világának eszmények nélküli lapossága és szürkése miatt képtelen szép verset írni.

A regényalakok közül a kritikát a Vadember képviseli, mint Voltaire hőse, ő is teljes értetlenséggel áll szemben egy értelmetlen világgal. Azonban a tudomány egyracionalizált világával szemben a Vadember csupán individualizmusát tudja szembeállítani, aki viszont egyes részletjelenségek találó bírálatán kívül, nem tudja az egész társadalmat szatirikusan megvilágítani. S ezért nem lépheti át Gulliverként e világot, hanem áldozatává kell válnia.

"Immár fél évszázada annak, hogy ez a regény először megjelent." -- olvashatjuk az utószóban. Valóban ennyit kellett várni arra, hogy a regényt újra kiadják. Mára eddig zárolt anyagként tartották könyvtáraink azt a néhány példányt is, amelyet megőriztek a II. világháború kultúrpusztító időszakából, most -- hála Kuczka Péter sorozatának -- meglepően nagy példányszámban áll az olvasni vágyók rendelkezésére /185 000 példány/.

De bizonyára nem véletlen az, hogy sciifinek minősítve kerül kezünkbe... Huxley gunyolja a tudomány égisze alatt tündöklő társadalmat, s a fejlődést mitoszoknak tekinti, mivel egy későbbi tanulmányában így ír róla: "H a különféle szekták és vallások papjai... hajlandók lennének azt tanítani, hogy az emberiség végső célja nem a megismerhetetlen jövőben van, hanem a belső világosság időtlenségében, amit minden emberi lény itt és most elérhet -- akkor a fejlődés mítosza, mint a jelen bűnözés igazolása, sokat veszítene kártékonyaságából." Azonban biztosan távol áll attól a pesszimizmustól, hogy szép-irodalmi pályafutását science--fiction-írássá váltsa fel, mert későbbi művei bizonyítják, hogy hitt a regény műfajában.

/folytatás a 13. oldalról/

a filmben egészen nyílt jelek mutatják az irányt. Sokan épp e jelek meglétét kifogásolták, ahelyett, hogy közelebb-ről megnézték volna őket. Vegyünk sorra néhányat:

"Már a film kezdete is unalmas ismétlés: a budapesti panorámát már láttuk a DÖGKESELYŰ elején -- és ott jobb is volt."

-- Csakhogy a NYOM NÉLKÜL nem ugyan-ugy kezdődik: itt nem a város helikopterrel fényképezett prospektus-arcát látjuk, hanem gyérülő hajú tarkóját; ócska háztetőket, málló tüzfalakat. Itt nem csillog a Duna, nincsenek hegyek, fák, csak a salétrom virágzik a lassan pusztuló falakon. A perspektíva is más, nem madártávlat. Alig emelkedik a kamera a tetők fölé, mintha csak egy kicsivel magasabb ház ablakából tekintenénk ki. Nem gondolhatunk szárnyalásra, inkább bezártságot sugall ez a kezdet. Bezártságot: szobába, városba, életbe.

"Cseh Tamás jó énekes, de színésznek csapnivaló; civilként téblábol a vásznon."

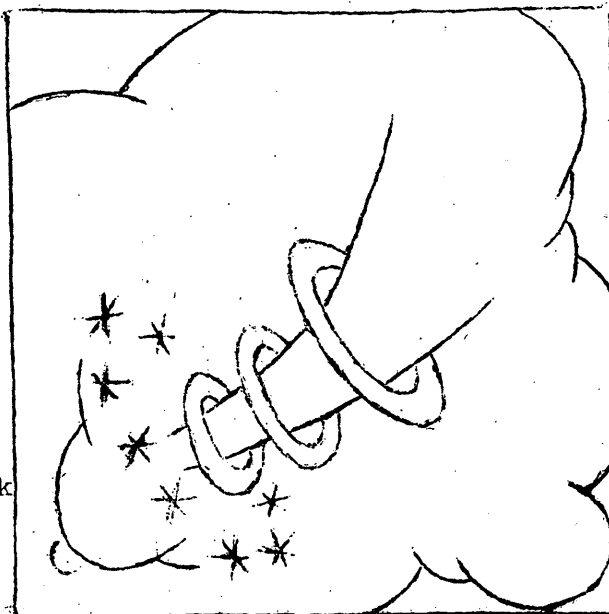
Viszont 'Cseh Tamás' emblemikus figura, lehet, hogy erre volt szüksége a rendezőnek, és nem egy jó színészre. A szereposztás is jelzés néha, a

/folytatás a 16. oldalon

Ezért kicsit kondicionált elképzelésnek tartom Huxley Szép új világát a Kozmosz Fantasztikus Könyvek sorozatban látni, s majdnem olyan nevetséges ötlet írói eszközei miatt /mert a mű cselekménye a jövőben játszódik/ tudományos--fantasztikus regénynek titulálni, mintha Dickens Twist Olivérét bűnügyi regényként az Albatrosz Könyvek-sorozatban jelentetnék meg. De lehet, hogy egyszerű fejlődéssel állunk szemben, s maholnap a Kozmosz Fantasztikus Könyvek-sorozatban felbukkan Campanella Napállama, Morus Utópiája, Swift Gulliverje; majd esetleg a Gondolkodók-sorozattal közös gondozásban Platon, Bacon, Marx és más, a jövő társadalmával foglalkozó nagyobb szerzők műveivel is találkozhatunk... Esetleg egy kicsivel jobb minőségű papíron /kemény fedélről nem is álmodom/, bár az árak sajnos nem kedveznek a kulturának sem...

Mindazonáltal köszönettel kell fordulnom a könyv utószavának írójához, mert találóan és csodálatos tömörséggel foglalta össze a mű tartalmát, hogy a Szép új világ bemutatja:

"A diktátorok uralmát, akik nem is kenyérrel és nyilvános játékokkal, hanem stupis jelzőszavakkal teszik kezessé a tömegeket; a tekintélyuralom elvét, mely nem éri be, amivel az abszolutizmus, hogy teljesítsük a kötelességünket, és hallgassunk, hanem elvárja tőlünk, hogy lelkendezzünk, ujjongjunk, valljuk boldognak magunkat és éltessek a vezért. A munkástömegek tudományos módszerrel való degenerálása, a hipnoszugeszció, az eugenikai megjegyzést szeretnék tenni az utószóhoz, azt, hogy ennek a társadalomnak Ford és

hókuszpókusz egy komplexum: a náci világ... elmélete és gyakorlata."

Helyesen állapítja meg azt is, hogy Huxley elutasítja a szocializmus perspektíváját.

Ez a minden művében kísérletező, intellektuális alkotó ezen anti-utópiája egy Morus Tamás és J. Swift nyomán haladó, keserű társadalomkritikát ad elő. Látomása pesszimista és ironikus, a fogyasztói társadalom jövőjéről.

Csupán egyetlen társadalomnak Ford és Freud nem istenei, hanem csak prófétái, az istene ennek a világnak a TUDOMÁNY.

Engedtetsek meg nekem, hogy idézzem a magam igazolására a Kozmosz Fantasztikus Könyvek című sorozatról írt eszmei összefoglalóját a szerkesztőnek: "A Kozmosz tudományos--fantasztikus sorozat a világirodalom és a hazai könyvtérnek legjavából válogat: a megjelenő regényekben és novelláskötetekben a science--fiction legfőbb erényei mutatkoznak meg: hit az emberi észben -- a tudományban; hit a cselekvésben -- a jövőben!"

Az irodalmi igényességű és izgalmas cselekményekben bővelkedő sorozat minden egyes új kötete -- új meglepetés."

Talán ezért tűnik furcsának Huxley tudományon csufoló regénye éppen ebben a sorozatban, de mindegyre izgalommal várjuk az új meglepetéseket...

Szebedy Tas

/folytatás a 14. oldalról/
 Stúdió K vagy a kaposvári színház tagjainak szerepeltetése önmagában is bizonyos kapcsolódásokat jelez. /Véletlen áthallás lenne, hogy a kaposvári Marat/Sade-előadás Duperret-jét itt "Báró"-nak nevezik? -- ha ez az ötletem téves is, az előbb említett nyitó-képsor többszöri -- néha módosított -- visszatérése a film bizonyos hangsúlyos pontjain -- tehát aláhuzott jelképeisége -- is megerősíti az emblematikuság feltételezését./

"Teljesen motiválatlan, hogy a "Főnök" miért válik bűnözővé... hiszen a pénz sem érdekli igazán,... a videón is csak az utcát bámulja..."

Valóban nincs a film elején explicit, iskolás magyarázat, miért. De jelek itt is vannak, és végül is, ez az a kérdés, amelyre a teljes filmnek kell választ adnia.

A rendőrség szerepét, bemutatását is többen kifogásolták, de még az eddig láthatott "pontossággal" sem nevezték meg ellenérzésük forrását. Persze, látható, a számítógép szerepeltetése okozta e kinos helyzetet. Mikor is említik először a filmben? A 'nyomozást' vezető /név és rend-

fokozat nélküli/ hivatalnok mondja: -- "Hát igen, a stílus. A stílus nagyon lényeges. Bekódolták már?"

Kövessük az utasítást:

A két hivatalnok az ablaknál áll /kívül a belvárosi háztetők, most a Bazilika is látható, de nem sokkal jobb az összkép.../, és felvágottat eszik, papírból. /gondoljunk a tucat-krimik állandó kávézásaira... paródia?/ Most körvonalazódik az ötlet:

-- "Faragó főhadnagy azt írja valamelyik cikkében... megbízhatóak a statisztikai adatai is... tegyék be a teljes mintát!"

Az újabb skatulyázási próbálkozás előtt lássuk a procedura ismertetését, ahogy az első potenciális tettesnek előadják:

-- "Kétmillió város. 100 037 25 és 60 év közötti érettségizett férfi. A 25 éven aluliaknak nincs elég tapasztalatuk, az 50 év fölöttiek már nem kezdenek új vállalkozásba. A három büntény szervezője tud autót vezetni, méghozzá nem is rosszul. Ez a szempont az eredeti mintát 26 113-ra csökkentette. A keresett személy tevékenységéhez mozgékony, sok szabadidő kellett. Lakásépítők, maszekolók, elfoglalt értelmiségiek, funkcionáriusok -- ezek nem lehettek. Így mintegy 1500-ra csökkent a minta. Kivettük az alkoholistákat,

imbeciliseket, betegeket, stb... Átkértük a hadsereg illetékes kollégáitól a megfelelő információkat... így az eredeti 100 000-ről 31-re csökkent a minta. Természetesen ellenőriztük valamennyit, persze a hagyományos módszerekkel. Négyen maradtak. Tárgyi bizonyítékaink nincsenek, de lesznek azok is."

"-- És ha ezt a három bűnügyet csak elképzeljük, és nem is történtek volna meg... én akkor is?..."

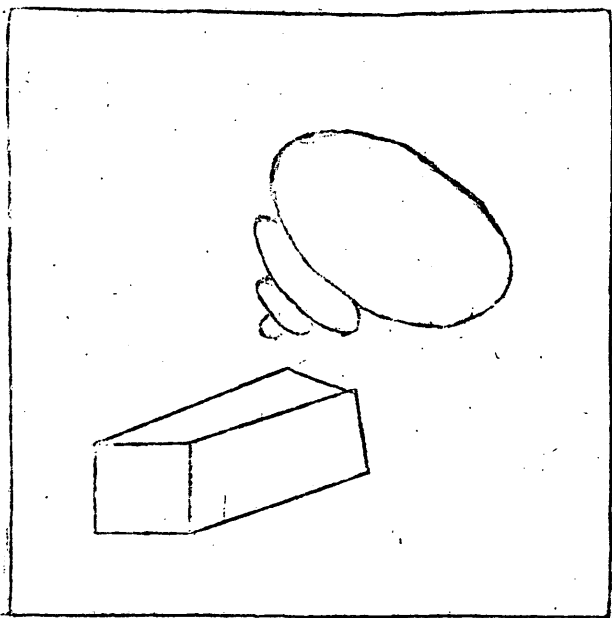
"-- Nézze, mi tévedhetünk, de ezek a gépek hibátlanul dolgoznak. Emeljék fel a redőnyt!" Az ablakon át most egy számítógépterem mindennapi életét látjuk: fehérköpenyes operátorok sétálnak, mágnesszalagokat fűzögetnek, etc... /A közönség nevet, nekem pedig Monseigneur Jacques Fournier jut eszembe, aki a kinzókamrán át vezetett a fogadótermébe a kihallgatásra megjelenteket.../

Érezhető a stílus? Nem szatíra, ahhoz szikárabbnak kellene lennie. Blóddli. Hemzseg a logikai hibáktól, képtelenségektől. Kezdve azon, hogy túlhangsúlyozzák a Főnök intelligenciáját, kreativitását, majd az érettségizettek között kezdik keresni

"de hisz akkor ez motívum!" /E. feljegyzései, p. 339./ A Mester és a Főnök is Péter... És még sokan mások, ... valahol csak el kell vágni az asszociációs láncokat, nem irhatom teli az egész gondolat-jel... De azt még el kell mondanom, melyik az a két jelenet, amikor a be-beusztatott nyitó-képsor módosul: először akkor, amikor a számítógép képernyőjén a tizezres nagyságrendű minta jelenik meg; másodszer a testi szerelem képei fölött; mindkét esetben "felnéz" a kamera, a horizont felé "nyit" a kép -- és a háztetők mögött megjelenik egy lakótelep...

-- mintha együtt járna! --, a mintából csak később zárják ki az értelmi fogyatékosokat -- elvégre a magyar iskolákban... --, és kizárják az alkoholistákat, a funkcionáriusokat -- mintha egyetlen íróasztal sem lenne ebben az országban, amely mellett jutna idő másról gondolkodni... --

Tegyünk egy kis kitérőt számítógépigben. A gépek, legalábbis így, "preventív" céllal -- ez valóban "megelőző" eljárás; ezt ismeri fel az első beidézett: "Ha csak elképzeljük... én akkor is?...": potenciális bűnözőket keres... -- kriminológiai célokra talán még nem használható. /A bűnügyi nyilvántartás más "műfaj"./ A népeességnyilvántartás adataiból kiindulva nem lehet tízezres nagyságrend alá szűkíteni a kört, pl. az összes szabaduszó, minden tulkoros egyetemista, etc. megfelel a kritériumoknak. /Vagyis a "kötetlen entellektüel"-ek léte látens társadalmi veszély; Péter csak a "mackósok" tisztos céhének tevékenységébe szállt be, de akár egy állami cég munkájába is belekontárkodhatott volna.../ A számítógépeket említő kritikus /Z. L./

gyengeségében rejlik. A modern irányítási módszer megsokszorozza a neuralgikus központokat, az informatika túlságosan központosított alkalmazása esetén nagyon megnövekedne a véletlenül vagy szándékosan jelentkező zavarok iránti érzékenység a rendszerekben.

fanyalgását talán az indokolja, hogy a film esetleg a másfajta nyilvánosságoknak kijáró ellenszenvet erősítheti, így kelthet számítógép-ellenes közhangulatot. Hiszen közismert, hogy ez az eszköz alkalmas a -- ki-mondott vagy rejtett -- Berufsverbot széleskörű végrehajtására.

A mostanában kiépülő információs hálózatok társadalmi hatásait a jó pár évvel előttünk járó Nyugat-Európában is csak jóslgatni tudják, ill. az elvek posztulálásánál tartanak. Tanulságos beleolvasni ennek egyik hozzáférhető dokumentumába, az 1978-ban Giscard d'Estaing számára készített un. Nora-jelentésbe. /Ennek is van stíl isztikai érdekessége; az etatista szellem önmagával küzd, bár nem túl sikeresen:/

"A társadalom áttetszősége éppugy, mint a kollektív és egyéni helyzetek jobb ismerete nem mindig jelent hátrányt. A járadékok, a kiváltságok és csalások a homályból származnak.

A demokratikus társadalmi eszmével nem egyeztethető össze a magánéletre, a vallási és politikai nézetekre, az erkölcsre vonatkozó információk nyilvánosságra hozatala, vagy felhasználása. De vajon milyen irányban befolyásolná a társadalmi mechanizmus működését az, ha bármelyik vállalat jövedelmére vonatkozó ismeretek a tökéletesebb számítógépesítés folytán kevésbé lennének bizonytalanok? Érdekes megfigyelni, hogy Franciaországban a szabadságjogok közé tartozik a jövedelem eltitkolása, míg az Egyesült Államokban kétségbeesítő, ha nem tudja valaki, mennyit keres a szomszédja. /.../ Ha a társadalom eléggé demokratikus ahhoz, hogy elkülönítse ellenhatalmait, ha megfelelően mozgékony ahhoz, hogy megszervezze a harcot a számítógépesítés következményének tekinthető "új bűnözés" ellen, akkor a kockázatot nem az áttetszőség rejti magában.

A veszély a társadalom egészének

A közigazgatási szervek feladata az, hogy saját területükön tá mogassák azokat az erőket, amelyek ellenzik a központosítási törekvéseket. /.../ Ez az egyetlen mód arra, hogy megőrizték a társadalmi szintér leggyengébb szereplői számára az autonómia és a felelősségtudat bizonyos fokát. Egy átlagos országban azonban a hatalmi viszonyok átrendeződése bizonyos mértéki szabadságot tételü fel az esetleg szembehelyezkedő külföldi államokkal és érdekeltségi csoportokkal szemben. Ez néhány stratégiailag fontos területen legalább minimális foku szuverenitást követel meg." /KSH kiadása, Bp. 1979., pp. 66--67./

Térjünk vissza a filmhez, az talán egyszerűbb, mint az informatika problémái. Nézzünk még egy epizódot /volt, aki azt írta erről, értelmetlen blöff.../9 A döntés pillanata előtt Péter egy presszóban hallgatja barátjáné fecsegését, amikor megjelenik egy idősebb nő. -- "Jánost ismeri? ... Barátja... Tavaly ment ki Hessen-be Annához..."

-- "Nem."

-- "...Annához."

-- "Nem ..."

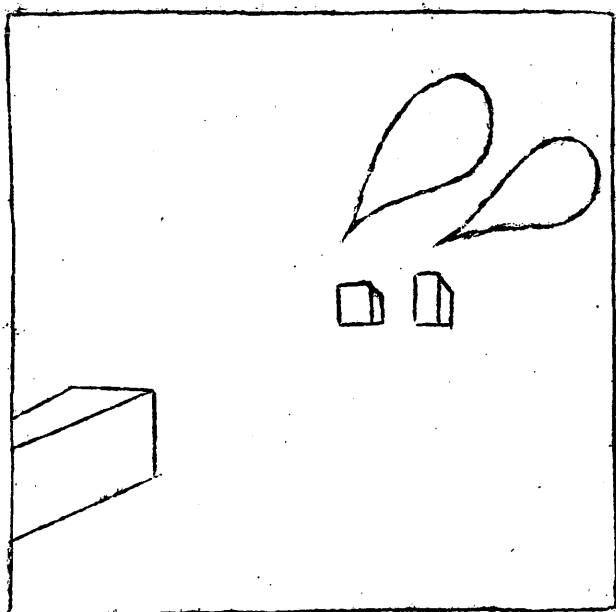
-- "Megtalt."

-- "NEM EN VAGYOK!" -- mondja Péter, és hirtelen támadt érdeklődéssel fordul a lány felé: --"Azt mondtad, nyugatnómet?"

Az elején azt mondtam: Cseh Tamás emblemikus figura; ezért önmaga a szerepben is. Emlékezzünk csak az első zenekarára, amelynek az összes többi tagja disszidált. Péternek is számtalan ismerőse, barátja szóródhatott szét a világban... mint ahogy lassan mindannyiunknak. Mintha törvényszerű lenne, hogy neki kell vágni a határoknak; néha a hááromszinü kövekkel, néha a S-sal jelölteknek.

"Motiválatlanság?" -- Talán sejthető, triviálisnak tartom a választ: Péter azért lesz Főnök, mert már csak ez a lehetőség adott számára, hogy használja felmagasztalt eszét. No persze, ez pótcselekvés. Tudja ő is. Reignáltsága épp ebből származik; nem hisz már a beilleszkedett nemzedéktársainak ön-mitológiájában: "be kell szállni a ringbe, öregem, és évtizedes pofozkodással megteremteni a feltételeit, hogy a valódi munkánkat végezhessek..." /ez nem a filmből idézett mondat/. Látja, hogy a menetek egyre hosszabbodnak, egyre többen szoronganak a kötelek közt, és a küzdőket egyre inkább csak az érdekli, hogy a következő övön aluli ütéshez alkalmas pillanatot elkaphassák -- ami

azon túl van, egyre kevésbé fontos...
Ezzel magyarázható -- hogy ne csak a filmen kívüli tényezőket emlegetsem -- a három ügy részletes bemutatása is: bennük érezhető a "jól végzett munka öröme". Az első inkább még csak próba, ebből adódóan van bizonyos feszültsége is. A második az "igazi" /itt a rendező már jól láthatóan nem is törekszik izgalom keltésre/, itt van a film hangulati csúcspontja is, a páncélszekrény feltörése /a jelek egyértelműek: színes lángok, szikraeső, majdnem ujjongó zene... a smasszer-szabásu örök már-már tulzott karikírozása is a nézők "feldohásának" az eszköze; szabadabban élhetjük ki ellenszenvünket/, -- nem véletlen, hogy ebből a Főnök kimarad; csúcspontja annak a filmnek, melyben a szereplők a jelene-tek döntő többségében pocsékul érzik magukat.

A harmadik már csak ujjgyakorlat, dekadens virtuozitás. Nem titkolható tovább a rablás pótszer volta, a "helyettes élet" sivársága. Ezért ostobaság /természetesen ezt is olvastam valahol/ a szeretkezési jelenetet feleslegesnek tartani; hiszen ez a kiüresedés csúcsa: az ölelés is csak eszköze a gyémántok megszerzésére; nem több mint kábító-gáz vagy az ellenmérgeivel töltött injekciós tü. S így -- bármennyire kínos is leírnom -- a Főnök halála még a klasszikus dramaturgia szerint is indokolt...

Megérkeztünk a keresett pontra, azt hiszem, a kép összeállt. Még néhány -- a fő gondolatmenetbe nem szorosan illeszkedő -- részletet említek, ami megérősíti, hogy a film mindvégig bőven épít a nézők filmen túli asszociációira is. Pl. a maradékot kolduló öregember felbukkanása /Fábry tisztességét dicséri, hogy csak a hangját halljuk

és a kezét látjuk, az arcát nem/ -- itt ő a "társadalmi háttér", /Vö: MV. 1980/4. p. 100./, nem a Rózsadomb, mint a kritikusok által "bezzeg"-ként emlegetett másik filmben. De néha át is ejti a nézőket, mint pl. az előbb említett fecskendő felbukkanásakor, amikor azt gondoljuk, abban van a kábítószer, és a

banda narkomániába hullásának leszünk csapnui.

Még valami -- erre szégyenszemre csak akkor figyeltem fel, miután az eddigieket nagyjából végiggondolva másodjára néztem meg -- a dal a film elejéről. /Azt már alig merem említeni, hogy a jazz-es hangvételi zene is emblematisztikus; amikor látható lett, hogy a "beat-ünnepe" végleg elmarad, a meg nem született mozgalom elitje adta a jazz új táborát.../9

Ha már nem érdekés, hogy mit ígértél / és ha nem fontos, hogy mit meséltél / ha már érzelmeid átvedlettek / mi értelmese még az életednek? / Mi jut eszedbe még / mi jut eszedbe még az életeredről?

Egy-két helyet itt már végigjártál / egy-két emberrel már eldumáltál / néhány hasznos trükköt megértettél / talán szükséged lesz többre ennél? / Mi jut eszedbe még / mi jut eszedbe még az életeredről? /: no, nyolc oldal alatt eljutottál a trivialisitásig -- bár nevezhetnéd éppen bizonyításnak is... :/

Most talán jogosabb feltenni a kérdést, mint az elején; mi lehet az oka, hogy egyik hivatásos bíráló sem volt hajlandó hallgatni a jelekre? -- Az nem lehet, hogy nem vették észre; ennyire nem buták. Sőt. Azt hiszem, az az oka, hogy

ők tudják a z e t i k e t t e t i s , én pedig nem.

Persze én is elkezdtem tanulni, de szerencsére még jelentős a émaradásom; én most tartok a mottóban idézett januári szentbeszéd szavainál /ritka pillanat, hogy megfogalmazódott/, -- ők már régóta ismerik a szellemét is...

Tehát az értetlenség vagy a szelid ledorongolás: csupa illedelmesség, sőt jóindulat. -- "Örülj, öcskös" -- mondhatják a "fiatal rendezőnek" /persze csak csupán szájjal/, -- "hogy nem kiabálunk: észrevettük a stiklit; a 'kisérleti kommerszfilm' skatulyájába rejtőzve a közérzemenyről -- vagy lealábbis, amit te annak vélsz -- próbáltál énekelni. Majd csak megjavulsz, és szépen beállsz a sorba,

kitalálni, hogyan lehetne a nép szá-
máralétfontosságúvá vált tömegkommuni-
kációs papi egyre nagyobb részét hazai
alapanyagból előállítani, vagy nem na-
gyon kapsz pénzt a további csinytevé-
sekhez. Jönnek a szük esztendők, és
már nem olyan egyszerű az élet, mint a
század derekán, amikor a rádió még tiz-
ezer forintért legyártathatott egy vig-
operettet. -- Ha nem hiszed, nézz csak
utána Emil bácsi memoárjaiban! ---...
etc..." /csak joviálisan!/.

/:elég! ahogy a múltkor az ES egyik
üdvöskéje írta volt: Zsiga bácsi forog
a sírjában! méghogy támadva-védés! azt
hiszed, jobb vagy, mint a cikked ele-
jén lesajnált maturandusok? te is mi-
lyen szépen elrendezed a világot, mi-
után kijelented, hogy nem lehet... :/
Na jó. Mindez csak hipotézis --

a

PS. /: ellen-mottó? :/

Az írás során végig a fejemben mo-
dorkált az "i"-betűs Fábri Péter né-
hány sora:

-- Mit van?

-- Csak a rosszkezd.

-- Sebaj! Légy demokrata,
oszd meg!

/MV. 1976/4. p.78./

KÉPREGÉNY
/képregény/

© gondolat-
jel

VÉGE

HIREK

Az Egyetemi Tanács március 10-i
üléseinek napirendjén főleg sze-
mélyi kérdések szerepeltek. Az
alábbiakban ezek közül a böl-
csészkart érintő döntésekről,
állásfoglalásokról adunk tájé-
koztatást.

1. Az ET nagy többséggel ál-
lást foglalt Mikola Tibor egye-
temi tanári, valamint Szalamon
Edit és Mideller Magdolna do-
censi kinevezése mellett. Az
állásfoglalási joggal élve egy-
hangulag támogatta Serfőző La-
jos újabb dékáni megbízatását.

2. Az ET ezután tanszékveze-
tői megbízatásokról döntött. Az
előterjesztések sorrendjében ha-
ladva: az ET többségében támo-
gatta Anderle Ádám /Középkori
Egyetemes Történeti Tsz./, ill.
-- nagy többséggel -- Kristó
Gyula /Középkori Magyar Törté-
neti Tsz./ tanszékvezetői megbi-
zását. Ezzel szemben nem fogad-
ta el azt az előterjesztést, a-
mely újból Halász Elődöt java-
solta a német tanszék vezetése-
re. /A jelölés fölötti vitában
Halász Előd nagy szakmai kvali-
tásának elismerése mellett erős
hangsúlyt kapott az a nem meg-
felelő kapcsolat, amely közte és
az oktatók egy része közt kial-
lakult, ill. -- esetenként --
az a nem megfelelő fogadókész-
ség, amellyel a hallgatók el-
képzeléseire, véleményére rea-
gált./ Az ET ezután nagy több-
séggel tanszékvezetéssel bizta
meg Károly Sándort /Általános
Nyelvészeti Tsz./ és Szádeczky-
Kardoss Samut /latin tanszék/
ill. -- minimális többséggel --
Ágoston Györgyöt /Neveléstudo-
mányi Tsz./.

3. Következő napirendi pont-
ként az ET tanszékcsoporthat-
elnöki megbízásról döntött: a filo-

lógus szakcsoport vezetésével /egyhangulag/ Csuri Károlyt biztatta meg.

4. Az ET a "Jó tanuló, jó népművelő" címet /egy másik hallgató mellett/ nagy többséggel Ujfaluczky Judit bölcsészkarai hallgatónak ítélte oda.

5. Minthogy a marxista tárgyak tanszékvezetőiről az ET-nek nincs döntési joga, a rektor bejelentésében kérte annak tudomásul vételét, hogy -- a megfelelő szervekkel konzultálva -- Nagy Lajos /Politikai Gazdaságtan Tsz/ és Rácz János /Tudományos Szocializmus Tsz./ személyében tesz javaslatot a minisztériumnak. Az ET ezt a rektori bejelentést nem fogadta el, ragaszkodva ahhoz, hogy az ET ezeknek a tanszékeknek a vezetőivel kapcsolatban is alakítsa ki a maga állásfoglalását. Mivel az ET többsége nyílt szavazáson ezt az akaratát fejezte ki, új napirendi pontként sor került a szóbanforgó javaslatok fölötti vitára, és a testületi vélemény-

alkotásra. Az ET többségében támogatta a Nagy Lajos tanszékvezetői megbízására tett javaslatot, azonban Rácz János megbízását nem javasolta. /Az előterjesztés fölötti vitában több hozzászóló hangsúlyozta az ET önálló véleményformálását a marxista tanszékeknek a vezetéséről is, a bölcsészkarai diákképviselő elmondta, hogy -- ismeretei szerint -- a hallgatók elégedetlenek a tanszékvezető órávezetésével, vitakészségével és szakirodalom-ajánlásával./ Az ET állásfoglalását mellékeltek a minisztériumnak tett javaslatához.

Az ET további üléseiről is igyekeznek a diákképviselők -- a maguk lehetőségei szerint -- megfelelő tájékoztatást adni.

Deák Ágnes
Hévízi Ottó
bölcsészkarai diákképviselők

Szerkesztette: a "--"-alapszerv.
/titkar: Galamb György/
Grafika: Sziijj Ferenc
Kiadja: a JATE BTK KISZ-szervezete
/titkar: Deák Ágnes/
A soksz. eng.: Sényei Róbertné,
a dékáni hivatal vezetője